

تعاریف معنویت

معنویت بخشی از انسانیت انسان است. وقتی درباره معنویت بحث می کنیم، از معنا حرف می زنیم. در حکمت و در ادیان، **خداوند اصل** **معناست**. حقیقت معناست. اصلاً خود معناست (اعوانی، ۱۳۸۳).

استاد مطهری (۱۳۷۲) معنویت را نوعی احساس و گرایش ذاتی انسان به امور غیرعادی مانند **علم و دانایی، جمال و زیبایی، تقدیس و پرستش** می داند که وجه تمایز انسان و موجودات دیگر می باشد.

دکتر مسعود فالاهی
By: Masoud Fallahi Khoshkinab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

2

تعاریف معنویت

- هاتچیسون (۱۹۹۸) به نقل از ویت فیلد می گوید که: **معنویت در مورد روابط با خودمان، دیگران و هستی یا خدا است.** حیطه هایی شامل عشق، علاقه، روابط، مشارکت و..
- (نریانسامی، ۲۰۰۲): معنویت به عنوان بعدی از انسان توصیف شده است که به افراد حس بودن با کیفیت هایی نظیر: **فطرت، ظرفیت برای دانستن درونی و منبع تقویتی، تجربه ذهنی مقدس، تعالی فرد به سوی ظرفیت عشق و دانش بزرگتر، یکی شدن یا سایه کلی همه زندگی فرد و یافتن معنایی برای موجودیت فرد که محور هر موجودی است،** می باشد.
- (لبون، ۱۹۹۸): آنچه در فرد رغبت رفتن فراسوی قلمروی ماده را بر می انگیزاند.

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

اجزای یا عناصر تشکیل دهنده معنویت

- فلسفه زندگی
- احساس تعالی
- مفهوم خدا و قدرت برتر
- ارتباط با خود، خدا، دیگران، محیط
- اعتقادات و ارزشها
- اخلاق
- امید
- مهربانی، شفقت

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

4

حیطه های اصلی معنویت:

مک شری (۲۰۰۰، ص ۱۷۱) حیطه های اساسی و بنیادین معنویت را به این شرح بر می شمارد:

(۱) امید	(۶) روابط
(۲) معنا و هدف	(۷) اعتقاد به خدا
(۳) بخشش	(۸) خلاقیت
(۴) عقاید و ارزش ها	(۹) نوآوری و خود بیانی
(۵) مراقبت معنوی	

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

5

عناصر کلیدی معنویت

• دیسون و همکاران (به نقل از نیولین، نالف و ملکوس، ۲۰۰۲، ص ۵۹) بر اساس مروری جامع بر منابع در مورد معنای معنویت، عناصر کلیدی معنویت را چنین برشمردند:

۱. خود
 ۲. دیگران
 ۳. خدا (صحبت با خدا، دعا)
 ۴. طبیعت (محیط، اشیای موجود در محیط، گیاهان، حیوانات و..)
- در متن این سه عنصر تم های دیگری بیان می شوند که شامل معنا، امید، ارتباط، عقاید و بیان معنویت می باشد.

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

6

تعریف مذهب:

- (رابرت، ۱۹۹۲): مذهب، مجموعه ای از باورها و رفتارهایی دینی است که شیوه رفتاری خاصی را به افراد ارائه می دهد.
- ریچاردز و برگین (۲۰۰۰)، دین را "زیر مجموعه امر معنوی" تعریف می کنند.
- تورسن و همکاران (ترجمه جلیلی، ۱۳۸۳) می نویسند که دین غالباً پدیده‌ای اجتماعی تلقی می‌شود که متضمن نهادهای اجتماعی دارای قواعد، مناسک، میثاق‌ها و تشریفات رسمی است.
- برادلی نیز اظهار داشته که: "دین، بیش از هر چیز کوششی است برای آنکه حقیقت کامل خیر را در تمام وجوه هستی مان باز نماییم"
- (پترسون، مایکل و دیگران، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی، ۱۳۷۶، ص ۱۸).

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

7

ارتباط دین و معنویت:

- معنای دین و معنویت امری مورد اختلاف بوده است (پرگمن، ۱۹۹۷Pargament)
- همانطور که Thoresen و همکاران (۱۹۹۹) اشاره دارند به نظر می‌رسد که سؤالات اساسی زیر مورد بحث اند:
- آیا دین (یا تدین) و معنویت یک چیزند؟
- اگر یک چیز نیستند به چه نحوی با هم متفاوتند؟
- آیا معنویت را باید جزو چارچوب دین قرار داد، یا دین تجلی بالقوه یا مشخصه معنویت است؟

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

8

ابعاد چهارگانه ارتباط معنوی

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با خود

- منظور از رابطه با خود چیست؟
- به عبارت دیگر: نحوه مشاهده، درک، صحبت و پاسخ به خود و نیازهایمان است.
- این احساسی است که ما نسبت به تمام بخش‌های مختلف خودمان داریم - بدن، خلق و خو، طرز فکر و رفتارمان.
- این نحوه برخورد ما با آن بخش‌های خود است، چه با حمایت، عشق، تشویق، و شفقت باشد یا انتقاد و انزجار.

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با خود

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با خود

- افکار
- عقاید
- ارزش ها
- احساسات
- باورها

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با خود

به نام خدا

عبادت محبت و لیلی اش !!

یک شبی محبتون بیمارش را شکست
بی وضو در کوچه ی لیلی بنیست
عشق، ای شب، هست مستش کرده بود
قارغ از، جام السنش کرده بود.....
سجده ای زد، بر لب درگاه او
بر، ز لیلی شد، دل بر آه او
گفت: یا رب، از چه، حوارم کرده ای
بر صلیب عشق، دارم کرده ای
جام لیلی را، به دستم داده ای
ویندر این بازی، شکستم داده ای
بشتر عشقش، به جاتم می رنی
دردم از لیلیست، ایم می رنی...
خسته ام، رن عشق، دل خنوم مکن
من که محتوم، نو محتوم مکن
مرد این بازیچه، دیگر نیستم
این نو و لیلیک تو، من نیستم
گفت: ای دیوانه، لیلیت منم
در رک پیدا و بهنات منم

ساک ها با جور لیلی ساجتی
من کثارت بودم و بنیاسجی
عشق لیلی، در دلت انداختم
صد قمار عشق، یک جا باختم
کردمت آواره ی صحرا، نشد
گفتم عاقل می شوک، اما نشد
سوختم، در حسرت، یک یا ربت
غیر لیلی، بریافت از لیت!!!!
روز و شب او را صدا کردی، ولی
دیدم امشب با منی گفتم، بلی
مطمئن بودم به من سرمیزی
در خیم خانه ام، در میزی
حال، این لیلی، که حوارت کرده بود
درس عشقش، بی قرارت کرده بود
مرد رافش باش، تا شافتم کیم
صد جو لیلی، کشته در رافت کیم...

- شعر
- متون ادبی
- موسیقی
- هنر
- نقاشی
- و...

دکتر مسعود فلاحي

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با خدا

- صحبت با خدا، درد و دل با خدا ، درخواست از خدا، تقاضا از خدا برای رفع نیازها، برطرف کردن آلام و....
- دعا در بهبود بیماران نقش اساسی و تعیین کننده ای دارد .
- بسیاری از مردم اثرات دعا را در شفای بیماری های غیر قابل درمان تجربه کرده اند.
- می توان از دعا به عنوان عامل معنوی در کنار عوامل مادی یاد کرد.
- همواره انسان ها از دعا برای تسکین آلام خود بهره می جستند

دکتر مسعود فلاحي

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

استراتژی های معنوی - مذهبی

- Richards & Bergin (۲۰۰۲) استراتژی های معنوی - مذهبی را اینگونه مطرح می کنند:

- ۱- قرائت کتاب دینی مقدس
- ۲- دعا و نماز
- ۳- بیان سرگذشت الگوهای دینی
- ۴- شرکت در برنامه های معنوی - مذهبی
- ۵- توبه و استغفار / طلب بخشش
- ۶- آموزش و تحلیل معنوی ارزش های اخلاقی

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

15

معنویت و دعا الا بذكر الله تطمئن القلوب “همانا با ذکر خدا دلها آرام میگیرند”

- فالله خير حافظا و هو ارحم الراحمين.
- خداوند بهترین حفظ کننده ها و مهربانترین، مهربانهاست.
- دعا برای خير. (خدایا سفر شان را بخیر کن، خدایا این جوانها را خوشبخت کن و.....)
- دعا برای رفع شر. (خدایا تمام مریض ها را شفا بده، خدایا فقر را از بین ببر، تمام گرسنه ها سیر کن و...)

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با طبیعت

- اگر با یک نگرش عمیق و فلسفی به عالم هستی بنگریم، باید بپذیریم که توجه به طبیعت و محیط زیستی که در آن زندگی می کنیم، در واقع توجه به هستی و هویت خود ماست، اما انسان دور افتاده از حقیقت، طبیعت را جدا از خویش می پندارد
- «مولانا» با بهره گیری از آیات قرآن، جهان طبیعت را نه تنها تجلی خداوند بزرگ دانسته بلکه آن را زنده و دارای فهم و درک می داند. او تمام اشیاء و اجزاء عالم طبیعت (نه تنها گیاهان، جانوران بلکه جمادات و سنگ و چوب) را دارای فهم و هوش و از این رو زنده و همه را تسبیح گوی خداوند معرفی می کند. مولانا، کوه و باد و سنگ و خاک و تمام عناصر عالم طبیعت و محیط زیست را بدلیل تجلی خدا بودن، زنده و دارای روح و مراتبی از فهم و درک دانسته است و از این رو یکپارچگی انسان با طبیعت را مورد توجه قرار داده و عدم درک ما از چنین جریانی را نتیجه غرق شدن ما در مادیات و نفسانیات و دوری از عالم روح می داند.

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با طبیعت

جوهر آهن به کف مومی شود	کوهها هم لحن داوودی کند
بحر با موسی سخن دانی شود	باد، حمال سلیمانی شود
آتش ابراهیم را نسرين شود	ماه با احمد اشارت بین شود
کوه یحیی را پیامی می دهد	سنگ بر احمد سلامی می کند
با تو می گویند روزان و شبان	جمله ذرات عالم در جهان
با شما نامحرمان ما خامشیم	ما سمیعیم و بصیر و باهشیم
محرمان جان جمادات کی شوید	چون شما سوی جمادی می روید
غلغل اجزای عالم بشنوید	از جمادی در جهان جان روید
وسوسه تأویلها نربایدت	فاش تسبیح جمادات آیدت

(مولوی)

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با طبیعت

آفرینش تن انسان از خاک

خاک، عرصه آفرینش الهی است؛ عرصه‌ای که تمامی موجودات عالم طبیعت بر آن قوام و رشد یافته و به واسطه آن می‌زیند و در نهایت نیز در فرایند تجزیه و بازگردانی به عالم طبیعت به آن با می‌گردند. برای مولانا نیز خاک عرصه آغازین و انتهایی آفرینش است:

نسبت اصلم ز خاک و آب و گل	آب و گل را داد یزدان جان و دل
مرجع این جسم خاکم هم به خاک	مرجع تو هم به خاک ای سهمناک
اصل ما و اصل جمله سرکشان	هست از خاکی و آن را صد نشان

(مولوی، ۱۳۷۸، ۴۵: ۱۴-۲۳۱۰)

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با طبیعت

- رابطه انسان با گیاهان
- رابطه انسان با جانوران
- رابطه انسان با جمادات
- رابطه انسان با زمین
- رابطه انسان با اسماء و کهکشان‌ها

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با دیگران

- رابطه دوستانه
- رابطه عاشقانه
- رابطه شاعرانه
- رابطه کاری
- رابطه والدی
- رابطه صمیمانه
- رابطه مراد و مرید
- رابطه معلم و متعلم
- رابطه سوداگرانه
- و...

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

نیازهای معنوی (فلوتن ۱۹۹۵)

- (فلوتن، ۱۹۹۵) که متغیر معنوی را عمیقاً مورد مطالعه قرار داده و با مطالعات تحقیقاتی خود، فهم ما از جنبه‌های "رفاه معنوی، نیازهای معنوی و دیسترس معنوی" معنویت بسط داده است، نیازهای معنوی را شامل این موارد دانسته است:

- نیاز به معنا و هدف در زندگی
- نیاز به دریافت عشق و دادن عشق
- نیاز به امیدواری و خلاقیت
- نیاز به بخشش، روابط صادقانه با خود، دیگران و خدا یا یک معبود یا فلسفه‌ای هادی

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

22

نیازهای معنوی (مک شری ۲۰۰۲)

- - معنا و هدف
- - دوستی و هماهنگی در روابط
- - نیاز به بخشش:
- - نیاز به منبع امید و قدرت:
- - خلاقیت:
- - اعتماد:
- - حفظ اعمال معنوی:
- - بیان عقاید خود در مورد خدا یا هر الوهیتی
- - توانایی اظهار عقاید و ارزش های خود
- - نیاز به مهربانی و شفقت

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

شش نیاز معنوی پایه و بنیادی مردم آمریکا

- (۱) نیاز به این که معتقد باشند زندگی معنی دار است و هدفی دارد
 - (۲) نیاز به داشتن حس اجتماعی و ارتباطات عمیق تر
 - (۳) نیاز به قدردانی شدن و احترام گذاشته شدن
 - (۴) نیاز به گوش داده شدن و به شنیدن
 - (۵) نیاز به این احساس که در ایمان، در حال رشد است.
 - (۶) نیاز به کمک عملی در توسعه ایمانی پخته.
- موسسه بین المللی جورج گالوپ

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

24

رفاه معنوی

- **حس رفاه معنوی** یا سلامت معنوی خوب توسط الیسون به عنوان **حس "زنده بودن، هدفمند بودن و رضایت داشتن"** تعریف شده است.
- **خصوصیات افرادی که حس رفاه معنوی دارند:**
- **زندگی‌شان را تجربه مثبتی (بامعنی) می‌بینند،**
- **با قدرتی بزرگتر از خودشان ارتباط دارند،**
- **درباره آینده احساس خوبی دارند.**
- **اعتقاد دارند که اهدافی حقیقی در زندگی وجود دارد.**

• -Spiritual Wellbeing -Elison

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

25

۷ تجربه عمومی انسان در رابطه با مشکلات معنوی

- (۱) **رنج و تألم معنوی: spiritual distress**
- عدم آرامش یا احساس رنج مرتبط با روابط انسانی و ارزشها و باورهای متعالی شخص.
- (۲) **از خود بیگانگی معنوی: Alienation**
- تنهایی که با روابط شخصی پر نمی شود.
- (۳) **تشویش معنوی: Spiritual Anxiety**
- ترس از عاقبت ناشناخته یا نامعلوم خویش یا کسی را که دوستش داری
- (۴) **احساس گناه معنوی: spiritual guilt**
- احساس تأسف درباره شیوه زندگی خود و باورها و ارزشهای ابراز شده.
- (۵) **خشم معنوی: spiritual anger**
- احساس بی عدالتی در یک موقعیت و مقصر دانستن یک منبع نامحسوس یا قدرتی متعالی.
- (۶) **زیان معنوی: spiritual loss**
- احساس از دست دادن جنبه‌های زندگی که به زندگی معنا و مفهوم بخشیده بودند.
- (۷) **یأس معنوی: spiritual despair**
- احساس بیچارگی در ارزشها و باورهای غایی و تجاربی که منجر به عدم توانایی در معنا بخشیدن به زندگی می گردند-

• -O'Brien M.E Spirituality in nursing: Standing on holy ground. Journal of Religion and health. 1999;38(2)11-13

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

26

مراقبت معنوی و معنویت درمانی در سالمندان

- آشتی یا ارتباط با قدرتی برتر (خدا)
- دعا و نیایش
- ارتباط / آشتی با گیاهان
- ارتباط / آشتی با حیوانات
- آشتی با طبیعت
- ارتباط با کودکان
- شعر درمانی
- خاطره درمانی
- تفریح درمانی
- موسیقی درمانی
- ...

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با طبیعت / رابطه سالمندان با گیاهان

- باغداری، باغبانی، پرورش گل، سبزی، سیفی کاری و...

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با طبیعت / رابطه با حیوانات

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

دکتر مسعود فلاحي

ارتباط با طبیعت / زیبایی، مناظر، اصوات، گردشگری

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

دکتر مسعود فلاحي

ارتباط با دیگران (کودکان)

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir دکتر مسعود فلاحي

ارتباط با دیگران (دوستان)

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir دکتر مسعود فلاحي

32

ارتباط با دیگران (اعضای خانواده)

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با دیگران / کلوپ ها ، اجتماع

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با خدا

- نماز
- خواندن کتاب مقدس
- دعا
- توبه و استغفار
- شرکت در مراسم مذهبی
- زیارت اماکن متبرکه
- نذر و نیاز

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

ارتباط با خدا

- تاسف و پشیمانی

دکتر مسعود فلاحي
By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

امید بعنوان نتیجه ارتباط با خدا و خود

خدای من
نه آن قدر باکم که کمکم کنی
و نه آن قدر بدم که رهایم کنی
میان این دو کمم
هم خود را و هم تو را آزار میدهم
هر چه قدر تلاشی کردم
نتوانستم آبی باشم که تو خواستی
و هرگز دوست ندارم آبی باشم که تو رهایم کنی
آنقدر بی تو تنها هستم
که بی تو یعنی "هیج" یعنی "بوج"
خدا یا هیچ وقت رهایم نکن ...

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D., Professor of

برنامه مراقبت معنوی / سالمندان بستری

قرار دادن امکانات عبادت در اختیار بیمار(مهر و جانماز، چادر نماز برای بیماران زن، قرآن ، مفاتیح، کتاب ارتباط با خدا، تسبیح و سه دست لباس یکبار مصرف خواندن دعای توسل، روخوانی قرآن کریم به همراه بیمار بر بالین بیمار حضور روحانی بر بالین بیمار (شامل پاسخ به سوالات بیمار، صحبت پیرامون فلسفه رفتاری ها، اجر اخروی تحمل سختی ها، راه های رهایی از مصائب با تکیه بر آیات و روایات) و دعا برای بیمار	حمایت از مناسک مذهبی
حضور بر بالین بیمار با رویکرد حمایتی: دادن اطمینان به بیمار مبنی بر محرمانه ماندن تمامی صحبت ها در نزد پژوهش گر تشویق بیمار به بیان احساسات، نیازها و نگرانی های بیمار و گوش دادن به تمامی این موارد از طریق ارتباط کلامی و غیر کلامی با بیمار توضیح مشروح مراحل درمانی ، مراقبتی و پاسخ به سوالات بیمار در مورد بیماری و روند درمان پاسخ به ابهامات بیمار پیرامون عوارض ناشی از بیماری و رفع نگرانی های موجود در این زمینه گرفتن دست بیمار در زمان صحبت کردن با وی لمس بیمار با یک رویکرد حمایتی گوش دادن فعال پذیرش بیمار بدون پیش داوری دلداری دادن و امید بخشیدن تشویق بیمار به بیان احساسات خود (از طریق نوشتن- نقاشی کردن)	حضور حمایتگرانه
فراهم نمودن امکان حضور یکی از اعضای خانواده بر بالین بیمار به مدت یک ساعت	استفاده از سیستم های حمایتی

By

دکتر مسعود فلاحي

38

مداخلات مراقبت معنوی در سالمندی

- کتاب مقدس (قران و...)
- دعا / نیایش (دعای کمیل، توسل و...)
- اعمال مذهبی (نماز، زیارت و...)
- ارتباط با طبیعت (گیاهان، حیوانات، طبیعت گردی، مناظر و..)
- تفریح درمانی
- هنر
- شعر
- متون ادبی
- موسیقی
- نقاشی
- خاطره درمانی
- مدیتیشن، یوگا، مراقبه، ریاضت و مکتب های معنوی شرقی

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

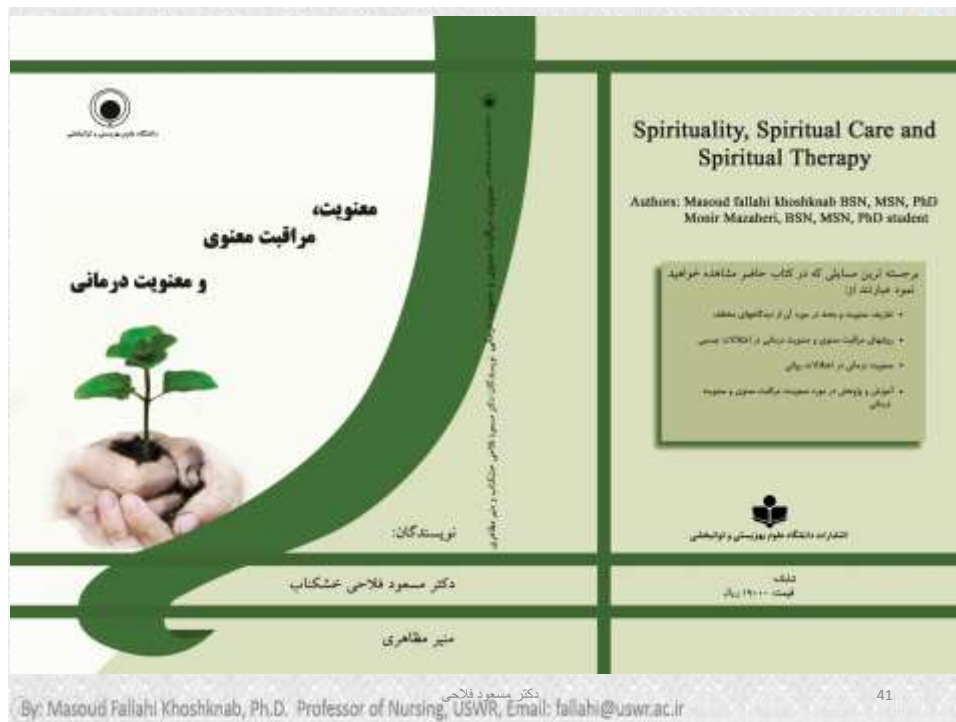

عاطفه

- عاطفه یعنی دو چشم مهربان
- یا نگاهی سبز خالی از خزان
- عاطفه یعنی که گل گفتن و نیز
- گل شنیدن محضر سبز زبان
- عاطفه یعنی شکوفا می شود
- در کویر عشق گل های جوان
- عاطفه یعنی که دستش را بگیر
- دست های مهر را از خود مران
- عاطفه یعنی که تقسیم خوشی
- از محبت قسمتی تقدیمتان

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D. Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

40

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D., Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D., Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D., Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

By: Masoud Fallahi Khoshknab, Ph.D., Professor of Nursing, USWR, Email: fallahi@uswr.ac.ir

